

หลักสูตรการประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย

ประเภทการผดุงครรภ์ไทย

พ.ศ. ๒๕๕๓

สำหรับการอบรมและถ่ายทอดความรู้ในสถาบันหรือสถานพยาบาล

ที่คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยรับรอง

๑. ชื่อหลักสูตร วิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทการผดุงครรภ์ไทย
๒. หน่วยงานที่รับผิดชอบ คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย
๓. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบัน การรับบริการทำคลอดจากผดุงครรภ์ไทยลดหายไปจากชุมชน ประชาชนจะนิยมไปใช้บริการที่สถานอนามัยหรือโรงพยาบาลชุมชนที่มีอยู่ทุกอำเภอ แต่อย่างไรก็ตาม การแพทย์แผนไทย ประเภทการผดุงครรภ์ไทย ก็ยังเป็นที่ยังของประชาชนในการให้คำแนะนำ โดยนำภูมิปัญญาไทยมาให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพของมารดาและทารก โดยเฉพาะเรื่องการปฏิบัติตน การรับประทานอาหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพ หรือการนำผู้ป่วยส่งต่อไปยังสถานอนามัยหรือโรงพยาบาลชุมชนเมื่ออยู่ในระยะคลอด รวมทั้งให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ของสถานอนามัยหรือโรงพยาบาล ในการดูแลสุขภาพมารดาและทารก ทั้งในระยะก่อนคลอด และหลังคลอด เป็นการสนับสนุนการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพในเบื้องต้น

คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำภูมิปัญญาของวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ประเภทการผดุงครรภ์ไทย ซึ่งมีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของคนไทยในชนบทตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความสำคัญต่อชีวิตและสังคม จึงพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทการผดุงครรภ์ไทยขึ้น เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการเรียนการสอน การประเมินผลและการทดสอบความรู้ความสามารถ สำหรับผู้ที่สนใจและผู้ที่ต้องการขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทการผดุงครรภ์ไทย รวมทั้งให้ครูผู้รับมอบตัวศิษย์ประเภทการผดุงครรภ์ไทย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ถ่ายทอดความรู้ และประเมินผล ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาวิชาชีพแพทย์แผนไทยสืบไป

๔. วัตถุประสงค์ ผู้สำเร็จการอบรมตามหลักสูตรนี้ จะต้องมี เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ความรู้ ความสามารถ และทักษะ ดังนี้

๔.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการแพทย์แผนไทย โดยเฉพาะประเภทการผดุงครรภ์ไทย

๔.๒ มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานการแพทย์แผนไทยเป็นอย่างดี

๔.๓ มีความรู้ความสามารถในการตรวจ การบำบัด การแนะนำ การส่งเสริมสุขภาพหญิงมีครรภ์ การป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครภ์และระยะคลอด การทำคลอดปกติ การดูแลและส่งเสริมสุขภาพของมารดาและทารกในระยะหลังคลอดตามกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย ได้เป็นอย่างดี

๔.๔ มีคุณธรรมและจรรยาบรรณที่ดีงามในการประกอบวิชาชีพ ประเภทการผดุงครรภ์ไทย

๔.๕ มีความสามารถและทัศนคติที่ดี ที่จะประสานความร่วมมือกับผู้ร่วมงาน และบุคลากรสาธารณสุขด้านอื่นๆ

๕. กลุ่มเป้าหมาย

๕.๑ หมอพื้นบ้านและแพทย์แผนโบราณ

๕.๒ บุคลากรทางด้านสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ และข้าราชการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

๕.๓ นักศึกษาที่ศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับประถมศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

๕.๔ ประชาชนทั่วไปที่สนใจด้านการแพทย์แผนไทย

๖. ระยะเวลาการศึกษา ระยะเวลาการศึกษารวมทั้งสิ้น ไม่น้อยกว่า ๑ ปี จำแนกเป็น

ภาคทฤษฎี ๑๒๐ ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ ๘๐ ชั่วโมง

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ๒๐๐ ชั่วโมง

รวมจำนวนชั่วโมง ๔๐๐ ชั่วโมง

๗. คุณสมบัติของนักศึกษา

๗.๑ มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์

๗.๒ ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

๗.๓ ไม่มีความประพฤติเสียหาย อันนำมาซึ่งความเสียหายแห่งวิชาชีพ

๗.๔ ไม่เป็นโรคที่คณะกรรมการวิชาชีพเห็นว่าไม่ควรให้ประกอบโรคศิลปะ

๘. คณาจารย์ผู้ทำการสอน

๘.๑ อาจารย์ประจำ ต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์
แผนไทย ประเภทการผดุงครรภ์ไทย ที่มีเอกสารรับรองการเป็น “ครูผู้รับมอบตัวศิษย์” สาขาการแพทย์
แผนไทย ประเภทการผดุงครรภ์ไทย จากคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย

๘.๒ อาจารย์พิเศษ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการแพทย์แผนไทยหรือด้าน
อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๙. สถานที่อบรม

เป็นสถาบันหรือสถานพยาบาลที่คณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทยรับรอง และต้อง
จัดทำแผนการเรียนการสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการประเมินผล ตลอดหลักสูตร

๑๐. ตำรา

๑๐.๑ ตำราประกอบการเรียนการสอน

๑๐.๑.๑ ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาการผดุงครรภ์ โดยกองการประกอบโรค
ศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๑

๑๐.๑.๒ ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเวชกรรมเล่ม ๑, ๒, ๓ โดยกองการประกอบ
โรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ และ พ.ศ. ๒๕๔๙

๑๐.๑.๓ พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒ พร้อมด้วยพระราชกฤษฎีกา
กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการ
ประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒

๑๐.๑.๔ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.๒๕๔๑ พร้อมด้วย กฎกระทรวง และ
ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.๒๕๔๑

๑๐.๑.๕ พระราชบัญญัติยา พ.ศ.๒๕๑๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยา
ฉบับที่ ๒ ฉบับที่ ๓ ฉบับที่ ๔ และฉบับที่ ๕ กฎกระทรวงและประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออก
ตามความในพระราชบัญญัติยา พ.ศ.๒๕๑๐

๑๐.๑.๖ ตำราอื่นๆ ตามเนื้อหาารายวิชา

๑๐.๒ ตำราสำหรับศึกษาค้นคว้าวิชาการด้านการแพทย์แผนไทย

๑๐.๒.๑ ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเวชกรรมเล่ม ๑, ๒, ๓ โดยกองการประกอบ
โรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีที่พิมพ์ พ.ศ.๒๕๔๑ และ พ.ศ.๒๕๔๙

๑๐.๒.๒ ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเภสัชกรรม โดยกองการประกอบโรคศิลปะ
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปีที่พิมพ์ พ.ศ.๒๕๔๑

๑๐.๒.๓ ตำราเวชศึกษา ของพระยาพิชัยประสาทเวช เล่ม ๑, ๒, ๓

๑๐.๒.๔ ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ฉบับหลวง เล่ม ๑, ๒

๑๐.๒.๕ ตำราคัมภีร์แพทย์แผนโบราณ ของขุนโสภิตบรรณลักษณ์ เล่ม ๑, ๒, ๓

๑๐.๒.๖ ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑, ๒, ๓

๑๐.๒.๗ ตำราเวชศึกษาและตำราประมวลหลักเภสัช ของโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ
(วัดพระเชตุพน)

๑๐.๒.๘ คำอธิบาย ตำราพระโอสถพระนารายณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษามหา
ราชา ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

๑๐.๒.๙ สมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน (ฉบับปรับปรุง) โดยสำนักงานคณะกรรมการ
การสาธารณสุขมูลฐาน กระทรวงสาธารณสุข ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

๑๐.๒.๑๐ ตำราเวชศาสตร์ฉบับหลวง รัชกาลที่ ๕ เล่มที่ ๑ เล่มที่ ๒ กรมศิลปากร
กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช ๒๕๔๒

๑๐.๒.๑๑ จารึกตำรายา วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร กรมศิลปากร
กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช ๒๕๔๕

๑๐.๒.๑๒ หนังสือพจนานุกรม ศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พ.ศ. ๒๕๕๐

๑๐.๒.๑๓ ตำราอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย

๑๑. อุปกรณ์และสื่อการสอน ได้แก่

๑๑.๑ สไลด์ วีดิทัศน์ โทรทัศน์ โปสเตอร์ เป็นต้น

๑๑.๒ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการดูแลมารดาและทารกในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และหลัง
คลอดที่เกี่ยวข้องกับการผดุงครรภ์ไทย เครื่องมือทำคลอดปกติ ตัวยาสอดแห้ง ที่ใช้ประกอบการรักษา

๑๑.๓ วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านผล การตรวจร่างกายของมารดาและทารกเบื้องต้น
เช่น การตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ

๑๒. การประเมินผลการศึกษา

๑๒.๑ ผู้สำเร็จการศึกษา จะต้องใช้เวลาเรียนรายวิชา ครบตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด

๑๒.๒ ผู้สำเร็จการศึกษา จะต้องผ่านการทดสอบภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติตามหมวดวิชา ด้วยคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

๑๒.๓ ผู้สำเร็จการศึกษา จะต้องผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยทำรายงานผลการดูแลมารดาและทารกในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และหลังคลอด ไม่น้อยกว่า ๒๐ รายและได้คะแนน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

๑๒.๔ ให้สถานศึกษา แจ้งรายชื่อผู้สำเร็จการศึกษาพร้อมผลการศึกษา ไปยังคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย พร้อมเก็บหลักฐานต่างๆ ไว้ที่สถานศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานสำหรับตรวจสอบ ในการขออนุมัติขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทผดุงครรภ์ไทย

๑๓. การสำเร็จการศึกษา

จะต้องผ่านการสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติด้วยคะแนน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ และจะได้รับหนังสือรับรองจากสถาบันหรือสถานพยาบาลที่เข้ารับการศึกษาบรม

๑๔. โครงสร้างหลักสูตร

๑๔.๑ กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	๗๕ (๗๐-๕)	ชั่วโมง
- ปรัชญาและพื้นฐานการแพทย์แผนไทย	๓๐ (๓๐-๐)	ชั่วโมง
- จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย	๓๐ (๓๐-๐)	ชั่วโมง
- ร่างกายมนุษย์ ๓	๑๕ (๑๐-๕)	ชั่วโมง
๑๔.๒ กลุ่มวิชาชีพ	๑๒๕ (๘๙-๓๖)	ชั่วโมง
- การผดุงครรภ์ไทย ๑	๓๐ (๒๐-๑๐)	ชั่วโมง
- การผดุงครรภ์ไทย ๒	๓๕ (๓๐-๕)	ชั่วโมง
- เกสัชกรรมไทย ๑	๑๕ (๗๐-๕)	ชั่วโมง
- เวชกรรมไทย ๑	๓๐ (๒๐-๑๐)	ชั่วโมง
- การนวดไทย ๑	๑๕ (๙-๖)	ชั่วโมง
๑๔.๓ กลุ่มวิชาการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพการผดุงครรภ์ไทย	๒๐๐ (๐-๒๐๐)	ชั่วโมง
รวม จำนวนชั่วโมง	๔๐๐	ชั่วโมง

๑๕. เนื้อหารายวิชา

๑๕.๑ กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ

๑๕.๑.๑ ปรัชญาพื้นฐานการแพทย์แผนไทย ๓๐ (๓๐-๐) ชั่วโมง

ศึกษาระบบสุขภาพ ประวัติและวิวัฒนาการของแนวคิดในเรื่องสุขภาพของการแพทย์แผนไทย การแพทย์แผนปัจจุบัน และการแพทย์ทางเลือกต่างๆ

ความหมาย องค์ประกอบของระบบสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพ นโยบายสาธารณสุขและนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ แผนพัฒนาการสาธารณสุขของประเทศ การปฏิรูประบบ

สุขภาพ สถานภาพของระบบการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการแพทย์แผนไทยแนวคิดการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตกกับการแพทย์แผนไทย การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสุขภาพตามกรรมวิธี การแพทย์แผนไทย ได้แก่ วิถีชีวิตและการกินการอยู่ของไทย อาหารสมุนไพร พืชผักพื้นบ้าน การอบไอน้ำสมุนไพร การสูดไอน้ำสมุนไพร การประคบสมุนไพร การนวดตนเอง จิต สมาธิ และฤกษ์ดีตัดตน

๑๕.๑.๒ จรรยาบรรณวิชาชีพและกฎหมาย ๓๐ (๓๐-๐) ชั่วโมง

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย กฎหมายว่าการคุ้มครองพันธุ์พืช อนุสัญญาและสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และสนธิสัญญาว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร และกฎหมายหรือระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวคิดในการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนทางการแพทย์แผนไทย

๑๕.๑.๓ ร่างกายมนุษย์ ๓ ๑๕ (๑๐-๕) ชั่วโมง

ศึกษากายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยาในภาวะปกติและภาวะเกิดพยาธิสภาพของระบบขับถ่ายปัสสาวะ ระบบสืบพันธุ์ทั้งชายและหญิง การปฏิสนธิ การเจริญเติบโตของทารกในครรภ์และการคลอด

๑๕.๒ กลุ่มวิชาชีพ

๑๕.๒.๑ เกษัตริกรรมไทย ๑ ๑๕ (๑๕-๐) ชั่วโมง

ศึกษาหลักเกสร ๔ ประการโดยสังเขป หลักและข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพรจากสมุนไพรตามบัญชียาหลักแห่งชาติ บัญชียาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ สมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน และสมุนไพรพืชพิษ

๑๕.๒.๒ เวชกรรมไทย ๑ ๓๐ (๒๐-๑๐) ชั่วโมง

ศึกษาทฤษฎีการแพทย์แผนไทย การกำเนิดมนุษย์ เบญจจันท์ มหาภูตรูป สมุฏฐานแห่งการเกิดโรคซึ่งสัมพันธ์กับ ธาตุ ฤดูกาล อายุ เวลา สถานที่ อาหาร และพฤติกรรมก่อโรค การปรับสมดุลของวาตะ ปิตตะ เสมหะ ตามหลักคัมภีร์เวชศึกษา และศึกษาโรคที่เกี่ยวกับมารดาและเด็กในคัมภีร์ปฐมจินดาโรคโลหิตและระดูสตรีในคัมภีร์มหาโชตรัต หลักการตรวจโรค การวินิจฉัยโรค ตามคัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย การบันทึกและการซักประวัติผู้ป่วย เพื่อหาแนวทางการบำบัดรักษาและการเลือกใช้ยาแผนไทย รวมทั้งการส่งต่อผู้ป่วย ตลอดจนเข้าใจหลักการและวิธีการตรวจวินิจฉัยตามแบบการแพทย์แผนปัจจุบันในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑๕.๒.๓ การผดุงครรภ์ไทย ๑ ๓๐ (๒๐-๑๐) ชั่วโมง

ศึกษาวัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับการเกิด การอยู่ไฟ และการปฏิบัติตนของมารดา ระหว่างตั้งครรภ์ วิธีการดูแลมารดาและทารกระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด การทำคลอดในรายคลอดปกติตามกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย การวิเคราะห์หาความปกติของมารดาและทารก

รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การส่งต่อผู้ป่วย ศึกษาวิเคราะห์การดูแลมารดาในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

๑๕.๒.๔ การผดุงครรภ์ไทย ๒

๓๕ (๓๐-๕) ชั่วโมง

ศึกษาหลักการและวิธีการในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพของมารดาและทารก ระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และหลังคลอด โดยใช้หลักการแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้านไทย (การอ่านค่าผลการตรวจเลือด อุจจาระ ปัสสาวะและผลตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผดุงครรภ์ไทย การวางแผนครอบครัว)

๑๕.๒.๕ การนวดไทย ๑

๑๕ (๙-๖) ชั่วโมง

ศึกษาประวัติการนวดไทย องค์ความรู้และทฤษฎีการนวดไทย การประยุกต์ใช้การนวดไทย การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนวดไทย หลักพื้นฐานการนวดไทย ข้อบ่งชี้และข้อควรระวังในการนวด มรรยาทของผู้นวด การนวดไทยพื้นฐาน การนวดไทยเพื่อส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารก การนวดฝ่าเท้าการตัดตน

๑๕.๓ กลุ่มวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพการผดุงครรภ์ไทย

๒๐๐ (๐-๒๐๐) ชั่วโมง

ฝึกปฏิบัติช่วยเหลือและตรวจวินิจฉัยการตั้งครรภ์ การตรวจครรภ์และการดูแลมารดาและทารกตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอดด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย การช่วยทำคลอดในรายปกติในสถานพยาบาลหรือหน่วยบริการสาธารณสุข พัฒนาทักษะการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับผู้ป่วย ญาติ และบุคลากรสาธารณสุข การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเพื่อส่งต่อโรงพยาบาลอย่างปลอดภัย การวางแผนครอบครัว การดูแลสตรีวัยทองและสตรีที่มีความผิดปกติทางสูตินรีเวช การอ่านค่าผลการตรวจเลือด อุจจาระ ปัสสาวะ และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผดุงครรภ์ไทย

